

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio CLXXVIII. De diuisione prophetiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

tare Niniuitis, du-
birans de eo, quod
euenit, scilicet. quod
esset propheta com-
minationis tantum.
Sciebat enim clare,
quod erat propheta
comminationis,
quia uiderat futu-
ram submersionem
ciuitatis in caulis, &
non uiderat aliter:
sed nesciebat an es-
set tantum commi-
nationis, & nō euen-
tus, quia nihil erat
sibi de hoc reuelatū.
Ad uerū enim pro-
phetam sufficit cog-
noscere euidenter
quod, propheta se-
cundum id quod est
sibi reuelatum & ut
i littera optime sub-
dit, Propheta circa
reuelata sibi non co-
gnoscat omnia, quæ
Spiritus sanctus ince-
dit per illū, sed suffi-
cit quod uideat illā
conditionem, quam
prophetare iubetur.
Nec oportet quod
comprehendat illam,
sed comprehensio-
nem illius Spiritui
sancto relinquat. P-
ter rationem lite-
ræ, scilicet quia est
instrumentum defi-
ciens à Spiritu san-
cto.

In corp. ar.

¶ Super Quaestiois
174. Articulum
primum.

In art. 1. q. 174.
dubium occurrit
ad hominem: quo-
nam superius in q.
161. art. 3. ad tertiu,
auctor posuit pro-
phetiam esse unius
speciei. Hic uero po-
nit multas propheticæ
species ex obiectis
distinctas: sicut uni-
uersaliter habitus,
seu actus ex obiectis
distinguitur. Quo
pacto stant hæc duo
simul?
¶ Author superius
locutus est de specie
subalterna, hic uero
loquitur de specie
specialissima. Et iō
nulla est contrarie-
tas inter illius dicta.
Sed hæc responsio
facile cofutatur, mō-
strando quod ibi lo-
quitur de specie spe-
cialissima. Ostendi-
tur autem, confere-
do responsonem il-
lam ad tertium ipsi
argumento tertio.
¶ Ad cuius euiden-
tiam aduertendum
est, quod in specie

mens propheta ad aliquid lo-
quendum, ita quod intelligat id
quod per hæc uerba Spiritus san-
ctus intendit, sicut Dauid qui
dicebat 2. Reg. 23. Spiritus Dñi
locutus est per me. Quandoq;
autem ille, cuius mens mouetur
ad aliqua uerba exprimenda,
non intelligit quid Spiritu san-
ctus per hæc uerba intendat, si-
cut patet de Caipha, Ioan. 11. Si-
militer etiam cum Spiritu san-
ctus mouet mētem alicuius ad
aliquid faciendum, qñ que qui-
dem intelligit quid hoc signifi-
cet, sicut patet de Hieremia, qui
abcondit lumbare in Euphra-
tem, ut hñ Hier. 13. quandoque
uero non intelligit, sicut mili-
tes diuidentes uestimenta Chri-
sti, non intelligebat quid signifi-
ficarent. Cum ergo aliquis cog-
noscat se moueri à Spiritu san-
cto ad aliquid astimandū, vel
significandum uerbo, vel facto,
hoc proprie ad prophetiā per-
tinet. Cum autem mouetur, sed
non cognoscat, nō est perfecta
propheta, sed quidā instinctus
propheticus. Sciendum tamen,
quod quia mens propheta est
instrumentum deficiens, ut di-
ctum est, etiam ueri prophete
non omnia cognoscunt, que in
eorum uisib, aut uerbis, aut etiā
factis Spiritu sanctus intendit.
Et per hoc patet responsio ad
obiecta. Nam primæ rationes
loquuntur de ueris prophetis,
quorum mens diuinitus illu-
stratur perfecte.

QVAESTIO CLXXIII. I

De diuisione prophetie, in sex articulos diuisa.

DEINDE consideran-
dum est de diuisione
prophetie.

ET CIRCA hoc quarun-
tur sex.

- ¶ Primo, De diuisione pro-
phetie in suas species.
- ¶ Secundo, Vtrum sit altior
propheta, quæ est sine imagi-
naria uisione.
- ¶ Tertio, De diuersitate gra-
dum prophetie.
- ¶ Quarto, Vtrum Moyses fue-
rit excellentissimus propheta-
rum.
- ¶ Quinto, Vtrum aliquis com-
prehensor possit esse prophe-
ta.
- ¶ Sexto, Vtrum propheta
creuerit per temporis processum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum conuenienter diuidatur pro-
pheta in prophetiam prædissi-
nationis Dei, præscientiæ,
& comminationis.

AD PRIMVM sic proce-
ditur. Vt q̄ inconueni-
enter diuidatur propheta in glo-
sa * super Matth. 1. Ecce uirgo
in utero habebit. ubi dñs, q̄ pro-
pheta alia est ex prædissinatio-
ne Dei, quam necesse est omni-
bus modis euenire, ut sine no-
stro impletur arbitrio, ut hæc
de qua hic agituralia est ex præ-
scientia Dei, cui nostrum admi-
scetur arbitrium: alia est, quæ
comminatio dñs, quæ fit ob si-
gnū diuinæ animaduersionis.
Illud enim quod consequitur
omnem prophetiam, non de-
bet poni ut membrum diuidis
prophetiam: sed omnis pphe-
tia est s̄m præscientiam diuinā,
quia propheta legunt in libro
præscientiæ, ut dicit glo. Hic 38.
ergo uidetur q̄ non debeat po-
ni una species prophetie, quæ
est secundum præscientiam.
¶ 2. Præ. Sicut aliquid prophe-
tatur secundum comminatio-
nem, ita etiam s̄m promissi-
onem, & utraque uariatur. cōm.
Hier. 18. Repente loquar aduer-
sum gentē, & aduersum regnū,
ut eradicem, & destruar, & dis-
perdam illud. Si p̄nitentiam
egerit gens illa à malo suo, agā
& ego penitentiam, & hoc per-
tinet ad prophetiam commina-
tionis. Et postea subdit de pro-
pheta promissionis. Subro lo-
quar de gente & regno, ut ad-
ficem, & plantem illud. Si reco-
rit malum in oculis meis, peni-
tentiam agā super bono, quod
locutus sum ut facerem ei, ergo
sicut ponitur propheta commi-
nationis, ita debet poni pro-
pheta promissionis.
¶ 3. Præ. Id idor. dicit in lib. Ery-
mol. * Prophetie genera sunt
septem. Primum genus est, ex-
talis, quod est mentis excessus,
sicut uidit Petrus uas submissū
de celo cum variis animalibus.
Secundum genus, uisio, sicut
apud Isaiam dicitur. Vidi Dñm
sedentem &c. Tertium genus
est somnium, sicut Iacob scilicet
dormiens uidit. Quartum genus
est per nubē, sicut ad Moysen
loquebatur Deus. Quintum ge-
nus est uox de celis, sicut ad A-
braham sonuit dicens. Ne mit-
tas manū in puerum. Sextū ge-
n, accepta parabola, sicut apud

ponuntur in litera, non sunt contrarie dicitur conclusiones: quoniam conclusio de identitate speciei ca prophetae ponitur ab auctore simpliciter, & secundum propriam intentionem, ut ibi patet legenti. Conclusio autem de diversitate speciei ponitur secundum quid, & secundum alienam sententiam, ut patet ex duobus in litera hac. Primo ex eo, quod in litera inferitur sic, Et ideo secundum horum differentias prophetia distinguitur in diversas species non quidem absolute, hoc est, sine additione aliqua, sed cum ista additione, secundum prius dictam divisionem: quasi diceret: quod ista diversitas speciei ponitur supponendo, & sequendo prius dictam divisionem. Secundo patet ex eo, quod in calce corporis articuli saluatur etiam quod dicitur tam species prophetiae ponantur. Hoc enim signum est, quod ad adaptationes adueniebat ad saluandas glossas Scripturae: dummodo tres, modo duas tantum species saluatur. Reuerentia ergo doctorum communita tanto viro, ratio est horum dictorum. Prop 12 autem sententia ratio fuit prius dictorum. Et sic oia conionant.

Balaam. Septimum genus, repletio Spiritus sancti, sicut pene apud omnes prophetas. * Ponit etiam tria genera visionum, unum scilicet in oculos corporis, alterum scilicet in spiritum imaginarium, tertium per intuitum mentis: sed haec non exprimentur in praedicta diuisione. ergo est sufficiens.

SED CONTRA est authoritas Hieron. cuius dicitur esse gl. *

RESPON. Dicendum, quod species habituum, & actuum in moralibus distinguuntur secundum obiecta. Obiectum autem prophetiae est id, quod est in cognitione diuina supra humanam facultatem existens: & ideo secundum horum differentias prophetia distinguitur in diuersas species secundum prius dictam diuisionem. Dicitur est autem supra, quod futurum est in diuina cognitione dupliciter. Vno modo, prout est in sua causa: & sic accipitur prophetia comminationis, quae non semper impletur, sed per eam praenuntiatur ordo causae ad effectus, qui quocumque aliis superuenientibus impeditur. Alio modo, praecognoscitur deus aliquando in seipsis vel ut fienda ab ipso, & horum est prophetia praedestinationis: quia secundum Damascenum Deus praedestinat ea, quae non sunt in nobis: vel ut fienda per liberum arbitrium hominis, & sic est prophetia praescientiae, quae potest esse bonorum & malorum, quod non contingit de prophetia praedestinationis, quae est bonorum tantum. Et quia praedestinatatio sub praescientia comprehenditur, ideo in glo. *

in principio Psalterij ponitur tantum duplex prophetiae species, scilicet in praescientiam, & secundum comminationem.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod praescientia proprie dicitur praecognitio futurorum euentuum prout in seipsis sunt, & in hoc ponitur species prophetiae. Prout autem dicitur respectu futurorum euentuum, siue secundum quod in seipsis sunt, siue secundum quod sunt in suis causis, communiter se habet ad omnem speciem prophetiae.

AD SECVNDVM dicendum, quod prophetia promissionis comprehenditur sub prophetia comminationis, quia eadem est ratio veritatis in vtraque. Denominatur tamen magis a comminatione: quia Deus pronior est ad relaxandum poenam, quam ad subtrahendum promissa beneficia.

AD TERTIVM dicendum, quod Isidorus distinguit prophetiam secundum modum propheticandi, qui quidem potest distingui vel secundum potentias cognitivas in homine, quae sunt sensus, imaginatio, & intellectus: & sic sumitur triplex visio, quam ponit tam ipse, quam Aug. 12. super Genes. ad literam. Vel potest distingui secundum differentiam prophetici influxus, qui quidem quantum ad illustrationem intellectus significatur per repletionem Spiritus

A sancti, quam septimo loco ponit. Quantum vero ad impressionem formarum imaginabilium ponit tria, scilicet somnium, quod ponit tertio loco: & visionem, quae fit in vigilando respectu quorumcumque communium, quam ponit in secundo loco: & extasim, quae fit per eleuationem mentis in aliqua altiora, quam ponit primo loco. Quantum vero ad sensibilia signa ponit tria: quia sensibile signum aut est aliqua res corporea exterius appaerens visui, sicut nubes, quam ponit quarto loco: aut est vox formata exterius ad auditum hominis delata, quam ponit quinto loco: aut est vox per hominem formata cum similitudine alicuius rei, quod pertinet ad parabolam, quam ponit sexto loco.

ARTICVLVS II.

Super Quaestione 174. Articulum secundum.

Vtrum excellentior sit prophetia, quae habet visionem intellectualem, & imaginariam, quam ea quae habet visionem intellectualem tantum.

AD SECVNDVM sic proceditur. Videtur quod excellentior sit prophetia, quae habet visionem intellectualem & imaginariam, quam ea quae habet visionem intellectualem tantum. Dicit enim Aug. 12. super Genes. ad literam: * & hinc in glo. 1. ad Corinth. 14. super illud, Spiritus autem loquitur mysteria. Minus est propheta, qui rerum visionem solummodo videt imaginariam, & magis est propheta, qui solo earum intellectu est praesentis: sed maxime propheta est, qui in vtroque praecellit, hoc autem pertinet ad prophetam, qui simul habet intellectualem & imaginariam visionem. ergo huiusmodi prophetia est altior.

¶ 2 Praet. Quanto virtus alicuius rei est maior, tanto ad magis distantia se extendit: sed lumen propheticum principaliter ad mentem pertinet, ut ex dictis patet. ergo perfectior videtur esse prophetia, quae derivatur vltique ad imaginationem, quam illa quae existit in solo intellectu.

¶ 3 Praet. Hieronymus in prologo libri Regum, * distinguit prophetas contra hagiographos. Omnes autem illi, quos prophetas nominat, puta, Isaias, Hieremias, & alij huiusmodi simul cum intellectuali visione imaginariam habuerunt, non autem illi qui dicuntur hagiographi, sicut ex inspiratione Spiritus sancti scribentes, sicut Iob, David, Salomō, & huiusmodi. ergo videtur quod magis proprie dicuntur prophetae illi, qui simul habent visionem imaginariam cum intellectualem, quam illi, qui habent intellectualem tantum.

IN arti. 2 eiusdem quaest. 174. aduerte, quod si verba in titulo posita proprie perfecta in principio fuerint, clarior erit intellectus legis articulum: alioquin vsque ad calce articuli fluctabit.

Vtut siquidem titulus non formis imaginatis, sed visione imaginaria, ita quod non veritatem in quaestione, vtrum prophetia sine phantasmatis, sed sine visione imaginaria. Et quoniam de prophetia est sermo, intelligitur de visione imaginaria prophetica, & hoc in calce articuli explicatur, ita quod sensus quaestione est, An prophetia habet alteram tantum prophetiam visionem, scilicet intellectualem, sit excellentior prophetia habere vtramque prophetiam visionem, scilicet intellectualem & imaginariam.

In responsione ad tertium eiusdem articuli aduerte, quod similitudo in litera posita inter fide respectu cognitionis viae & patriae, & prophetiam respectu visionis imaginariae & intellectuales, non currit quatuor pedibus: sed ita est quod exempli rationem habeat, ut intelligant audientes. Prophetia siquidem distinguitur non per proprie, vel improprie dici de altera visionem, sicut fides improprie dicitur de cognitione patriae: sed distinguitur pernes magis, & minus proprie. Ita quod magis proprie dicitur

In art. 3. cor. Et 3. q. 10. ar. 2. ad 1. Et ver. q. 12. artic. 12. Et 12. 1.

Aug. lib. 12. super Genes. cap. 9. in medio, 10. 6.

q. praeced. ar. 2.

Parum a medio, incipit. Vigintiaseptem litteras, co. 4.

Cap. i. part. quae mediu. m. i. s. s.

dicitur de illa quae habet visionem imaginariam, & minus proprie de illa, quae habet solum intellectualem visionem. De utraque tamen proprie: vt patet ex definitione prophetiae ex Caliodoro.

In gl. ordin. in p. x. i. c. i. o. ne facer p. log. h. i. e. r. o. inu. i. t. u. r. & etiam Caliodoro in prologo super Psal. c. i.

In eodem artic. 2. in responsione ad 4. manifeste habes, quod quantumcumque sit excellens intellectualis visio prophetica absque imaginaria visione, nunquam tamen est sine phantasmatum ministerio: quoniam diuina sapientia disponit omnia suauiter: & naturale est homini, absque phantasmate non intelligere. Nec extendas haec ad raptum Pauli, aut Moysi. quoniam non loquimur de huiusmodi singularibus, sed de prophetiis visionibus regulariter.

est, quam illa, quae fit sub similitudine corporaliu rerum: magis enim appropinquat ad visionem patriam, sicut in essentia Dei veritas conspicitur. Et inde est, quod prophetia, per quam aliqua supernaturalis veritas conspicitur, sicut in intellectualem veritatem est dignior, quam illa in qua veritas supernaturalis manifestatur per similitudinem corporaliu rerum sicut in imaginariam visionem. Et ex hoc etiam ostenditur mens prophetae sublimior: sicut in doctrina humana auditor ostenditur esse melioris intellectus, qui veritatem intelligibilem a magistro nuda prolatam capere potest, quam ille qui indiget sensibilibus exemplis ad hoc manuduci. Vnde in commendationem prophetiae Dauid, dicitur 2. Reg. 23. Mihi locutus est fortis Israel. & postea subdit: Sicut lux aurorae oriente Sole mane absque nubibus rutilat.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod quoniam aliqua supernaturalis veritas reuelata est per similitudines corporales, tunc magis est propheta qui vtrumque habet, scilicet lumen intellectualem, & imaginariam visionem, quam ille qui habet alterum tantum, quia perfectior est prophetia: & quantum ad hoc loquitur Augustinus illa prophetia, in qua reuelatur nuda intelligibilis veritas, est omnibus potior.

AD SECUNDVM dicendum, quod aliud est iudicium de his quae propter se quaeruntur, & de his quae quaeruntur propter aliud. In his enim quae propter se quaeruntur, quantum virtus agentis ad plura, & remotiora se extendit, tanto potior est: sicut medicus reputatur melior, qui plures potest, & magis a sanitate distantes sanare. In his autem quae non quaeruntur nisi propter aliud, quantum agere potest ex paucioribus, & propinquiorebus ad suum intentum peruenire, tanto videtur esse maioris virtutis: sicut magis laudatur medicus, qui per pauciora, & leniora potest sanare infirmum. Visio autem imaginaria in cognitione prophetica non requiritur propter se, sed propter manifestationem intelligibilis veritatis: & ideo tanto potior est prophetia,

quantò minus ea indiget. AD TERTIVM dicendum, quod nihil est simpliciter melius, quod proprie recipit alicuius predicationem: quanto patriae est nobilior, quam cognitio mentis magis proprie dicitur fides, proprio nomen fidei, importat imperfectiorem, & obsecratam, & remotionem ab intellectu: & ideo magis proprie dicuntur proprie vident per imaginariam visionem, quam prophetia sit nobilior, quae est per intellectualem visionem, dummodo tamen sit eadem veritas, quae reuelatur. Si vero lumen intellectuale diuinitus infundatur non ad cognitionem qua supernaturalia, sed ad iudicandum certitudinem veritatis diuinae, quae habetione cognoscitur: sic talis prophetia, quae est infra illam, quae est cum intellectualem visionem ducente in supernaturalem veritatem, modi prophetiam habuerunt omnem meritum in ordine prophetiarum, quae hoc specialiter dicuntur prophetiae, quae officio fungebantur. Vnde & ex parte in loquebantur dicentes ad populum. Dominus: quod non faciebant illi, quae propheta describerent, quorum plures habent frequentius de his quae humana ratione possunt, non quasi ex persona Dei, sed propria, cum adiutorio tamen diuinitus.

AD QVARTVM dicendum, quod imaginarij radij in vita praesenti non fit sine phantasmatum qualiumcumque: quoniam naturale est homini secundum statum praesentem vt non intelligat sine phantasmate. Quia tamen sufficiunt phantasmata, quae commendo à sensibus abstrahuntur, nec exagitatione imaginaria diuinitus procurata. Et talis latio prophetica fieri sine imaginariis

RESPON. Dicendum, quod dignitas eorum quae sunt ad finem, praecipue consideratur ex fine. Finis autem prophetiae est manifestatio alicuius veritatis supra hominem existentis: vnde quantum huiusmodi manifestatio est potior, tanto prophetia est dignior. Manifestum est autem, quod manifestatio diuinae veritatis, quae fit per nudam contemperationem ipsius veritatis, potior

ARTICVLVS III.

Primum gradus prophetiae possunt distinguere secundum visionem imaginariam.

AD TERTIVM sic procedit. Videtur, quod gradus prophetiae possunt distinguere secundum visionem imaginariam. Gradus enim alicuius rei non attenditur secundum id quod est propter aliud, sed secundum id quod est propter se: in prophetia autem propter se quaeritur visio intellectualis, propter aliud autem visio imaginaria, vt supra dictum est. Ergo videtur quod gradus prophetiae non distinguantur secundum imaginariam visionem, sed solum secundum intellectualem.

2. Pr. Vnus propheta videtur esse unus gradus prophetiae, sed unus prophetae fit reuelatio secundum diuersas imaginarias visiones, ergo diuersitas imaginariae visionis non diuersificat gradus prophetiae.

quod minus ea indiget. AD TERTIVM dicendum, quod nihil est simpliciter melius, quod proprie recipit alicuius predicationem: quanto patriae est nobilior, quam cognitio mentis magis proprie dicitur fides, proprio nomen fidei, importat imperfectiorem, & obsecratam, & remotionem ab intellectu: & ideo magis proprie dicuntur proprie vident per imaginariam visionem, quam prophetia sit nobilior, quae est per intellectualem visionem, dummodo tamen sit eadem veritas, quae reuelatur. Si vero lumen intellectuale diuinitus infundatur non ad cognitionem qua supernaturalia, sed ad iudicandum certitudinem veritatis diuinae, quae habetione cognoscitur: sic talis prophetia, quae est infra illam, quae est cum intellectualem visionem ducente in supernaturalem veritatem, modi prophetiam habuerunt omnem meritum in ordine prophetiarum, quae hoc specialiter dicuntur prophetiae, quae officio fungebantur. Vnde & ex parte in loquebantur dicentes ad populum. Dominus: quod non faciebant illi, quae propheta describerent, quorum plures habent frequentius de his quae humana ratione possunt, non quasi ex persona Dei, sed propria, cum adiutorio tamen diuinitus. AD QVARTVM dicendum, quod imaginarij radij in vita praesenti non fit sine phantasmatum qualiumcumque: quoniam naturale est homini secundum statum praesentem vt non intelligat sine phantasmate. Quia tamen sufficiunt phantasmata, quae commendo à sensibus abstrahuntur, nec exagitatione imaginaria diuinitus procurata. Et talis latio prophetica fieri sine imaginariis

thor prosequitur, incipiendo ab vltimo in Samone vbi etia deficit vltimū gradū vīq; ad infinitū il lius, f. ad infinitū, de quo dictum est, qd est quid imperfe ctū in genere pphie ria. Et deinde ascen dendo affert Salomo nē: & deinceps ima ginariā prosequitur, quatuor illi gradus tribuendo. Et demū ad pure intellectuā le respectū superna turalis veritatis, quā Dauid habuit, deue nit. Secundū, qd pphie tia intellectuā abiq; imaginariā vī sione respectū veri tatis supernaturalis, quæ tenet supremū gradum, dī excedere rationē prophete p prie dictæ, non tanq res superioris ordi nis, sed sicut summū in illo ordine Supre mum enim est in cō finio altioris ordinis & propterea excedit que cōiter sunt i suo ordine. Tertū, qd ex rī sione ad primū gradum, qd ideo secun dum imaginariā vī sionem distinguim? pphie ræ gradus: quia gradus ima ginariæ vī sionis sunt signa graduum lumi nis pphie tici penes quod graduanda est pphie a tanquam primā & veram mē suram illius. Ex eo namque qd gradus lu minis pphie tici sunt nobis ignoti, & signi ficantur per gradus imaginariæ vī sionis tanquam patentes, rōnabile est, vt gra dus pphie tici penes imaginariā vī sionem distinguantur.

egreditur de pariete, & differunt de iumentis, & vo lucibus, & reptilibus, & piscibus, & hoc totū fuit ex diuina inspiratione. Nam præmittitur: Dedit Deus sapientiam Salomoni, & prudentiam multā nimis. Hi tamen duo gradus sunt infra prophetiā proprie dictam, quia non attingunt ad superna talem veritatem. Illa autem prophetia, in qua manifestatur supernaturalis veritas per imaginariā vī sionem, diuersificatur primō fm differentiam somnij quod fit in dormiendo, & vī sionis quæ fit in vigilando, quæ pertinet ad altiore gradū pphie tici: quia maior vis prophete tici luminis esse vī, quæ aliquem occupatum circa sensibilia in vī glando abstrahit ad supernaturalia, quā illa quæ animam hominis abstrahit a sensibilibus inue nit in dormiendo. Secundū autem diuersificatur gradus prophetiæ quantum ad expressionem fig norum imaginabilium, quibus veritas intelli gi-

3 Præter. Secundū gl. * in prin cip. Psalterij, prophetia cōstitit in dictis, & in factis, somnio, & vī sione. non ergo debent pphie tici gradus magis distingui fm imaginariā vī sionem, ad quam pertinet vī sio & somniū quā secundum dicta, & facta.

SED CONTRA est, quod mediū diuersificatur gradus cogni tionis, sicut scientia propter qd est altior eo qd est per nobilium mediū, qd sciētia quia est, vel ēc q opinio: sed vī sio imaginariā i cognitione prophetica est si cut quoddā mediū. ergo grad? pphie tici distingui debent secun dum imaginariā vī sionem.

RESPON. Dicendū, qd sicut dictū est, * prophetia, in qua p lumen intelligibile reuelat ali qua veritas supernaturalis per imaginariā vī sionem, mediū gradum tenet inter illam pphie tiam, i qua reuelatur superna turalis veritas abiq; imaginariā vī sione, & illā in qua per lu men intelligibile abiq; ima ginariā vī sione dirigitur homo ad ea cognoscenda, vel agēda, qd pertinent ad humanā cōuer sationē. Magis autē est propriū pphie tici cognitio, qd operatio: & ideo infimus gradus pphie tici est, cum aliquis ex interiori i sinitū mouetur ad aliqua ex terius faciēda, sicut de Samo ne dī ludi. 15. qd irruit spiritus Dñi in eum: & sicut solent ad ardorem ignis ligna consumi, ita & vincula, quibus ligatus erat, dissipata sunt & soluta. Secun dus autē gradus prophetiæ est, cū aliquis ex interiori lumine illustratur ad cognoscendū ali qua, quæ tñ non excedunt limi tes naturalis cognitionis, sicut dī de Salomone 3. Reg. 4. qd locutus est parabolas, & disputa uit super lignis a cedro quæ est in Libano, vīq; ad Hylopi, quæ

bilis exprimitur. Et quia signa maxime expressa in telligibilis veritatis sunt verba, ideo altior gradus prophetiæ videtur, qm propheta audit verba expri mentia intelligibilem veritatem siue in vigilando, siue in dormiendo, quā quādo videt aliquas res significatiuas veritatis: sicut septem spīcæ plenæ si gnificant septem annos vbertatis. In quibus etiam signis tantū videtur prophetia esse altior, quāto signa sunt magis expressa: sicut quando Hieremias vidit incendū ciuitatis sub similitudine ollæ suc censa, sicut dicitur Hier. 1. Tertio autem ostendi tur altior esse gradus prophetiæ, quando prophe ta non solum videt signa verborum, vel factorū, sed etiam videt in vigilando, vel in dormiendo

aliquem sibi colloquentē, aut aliquid demonstrā tem: quia per hoc ostenditur, qd mens prophetæ magis appropinquat ad causam reuelantem. Quar tū autem potest attendi altitudo gradus pphie tici ex conditione eius qui videtur. Nam altior gra dus prophetiæ est, si ille qui loquitur, vel demon strat, videatur in vigilando, vel in dormiendo i spe cie angeli, quā si videatur in specie hominis: & adhuc altior, si videatur in dormiendo, uel in vī glando in specie Dei, secundū illud Isa. 6. Vidi Do minum sedentem. Super omnes autem hos gra dus est tertium genus prophetiæ, in quo intelligi bilis veritas, & supernaturalis abiq; imaginariā vī sione ostenditur, quæ tamen excedit rationē pphie tici proprie dictæ, ut dictum est: * & ideo con sequens est, qd gradus prophetiæ proprie dictæ di stinguantur secundum imaginariā vī sionem.

AD PRIMVM ergo dicendū, qd discretio luminis intelligibilis non potest a nobis cognosci, nisi se cundum quod iudicatur per aliqua signa ima ginariā, uel sensibilia: & ideo ex diuersitate ima ginatorū penditur diuersitas intellectualis luminis.

AD SECVDVM dicendū, qd sicut supra dictum est, * prophetia non est per modum habitus im manentis: sed magis per modū passionis transien tis. Vnde non est inconueniens, quod uni & eidē pphie tici fiat reuelatio prophetica diuersis iubi bus secundum diuersos gradus.

AD TERTIVM dicendū, qd dicta, & facta, de quibus ibi fit mentio, non pertinent ad reuelationem prophetiæ, sed ad denuntiationem, quæ fit fm dis positionem eorum, quibus denuntiat id quod pphie tici reuelatum est: & hoc fit quandoque per dicta, quandoque per facta. Denuntiatio autem, & operatio miraculorum cōsequenter se habent ad prophetiam, ut supra dictum est. *

ARTICVLVS IIII.

Vtrum Moyses fuerit excellentior omnibus prophetis.

AD QVARTVM sic procedit. Videtur, qd Moyses non fuerit excellentior omnib. pphie tici. Dicit enim gl. * in prin. Psalterij, quod Dauid dicitur propheta per excellentiam. nō ergo Moyses fuit excellentissimus omnium. ¶ 2 Præter. Maiora miracula facta sunt per Iosue, qui fecit stare Solem & Lunā, ut habetur Iosue, 10. & per Isaiam, qui fecit retrocedere Solem, ut habetur

Super Questione 174. Artic. quar tum.

IN art. 4. eiusdem quæst. dubia duo occurrunt ex Nico lao de Lira sup prin cipio Psalterij. Pri mum est circa ratio nes in litera allatas ad probandum, quod Moyses fuit simpli citer excellentissim? propheta. Et contra primā rationē obji cit dupliciter. Pri mō, Claritas cogni tionis actum pphie tandi excludens, nō constituit excellen tiorē gradum pphie tici:

Ar. præced. ad 1.

q. 171. ar. 2.

q. 171. ar. 1.

Veri. q. 12. ar. 9. ad 2. & artic. 14. & 15. 6. Innuitur in gl. ordin. in pphie tione i prolegē B. Hier. & in quō ex Cal. lio. in p. 10. in psal. 61.

phetiz: sed visio diuina est actum propheti di, sicut & actum fidei, quia uterque est necessarius ergo. Præterea, si hac ratio valeat, sequeretur quod Moyses fuisset excellentior apostolis, excepto Paulo. Et tenet sequela, quia Moyses vidit diuinam essentiam: alij autem apostoli non. Cõsequens reprobat in hac littera, dum ministri noui testamenti præferuntur Moysi. Contra secundam rationem obijcit, quia denuntiatio est aliquid consequens cognitionem prophetiam: nõ ergo variat gradum prophetiz. Cõtra quartam rationem littera de confirmatione obijcit: quia confirmatio per signum consequitur ei prophetiam. Vnde & Ioannes Baptista nullum signum fecit, vt dicit Ioan. 10. & tã ad dicto doctore præferatur Moysi.

¶ Secundum dubium est circa conclusionem, contra quam arguit idem, volens quod Dauid sit simpliciter excellentior. Primò, quia Moyses non habuit illustrationes, sicut visionem pure intellectuali, sicut Dauid, 2. Reg. 23. Præterea Dauid plenè & clarius cognouit & expressit mysteria Christi, quod Moyses sicut dicitur doctore. ergo prophetia Dauid fortitur quandam excellentiam ex hoc, quod Christi mysteria sic expressit. Probat sequela: quia lex & propheta ordinantur ad Christum sicut finem, finis autem nobilior his quod sunt ad finem. Et confirmatur, quia Gregorius 4. super Eze. dicit, quod Dauid clariore cognitione, quam Moyses habuerit.

¶ Ad primum dubium dicitur cum auctore in articulo sequenti in ratione ad primum, quod visio diuina est actus raptus per modum passionis nõ excludit actum prophetiam, quia est visio procul ex parte videns: nec est similis ratione de actu fidei, qui est non apparentium. Nec est verum,

Isa. 38. quàm per Moysen, qui diuisit mare rubrum. Similiter etiam per Heliam, de quo dicitur Ecclesia 48. Quis poterit tibi similiter gloriam, qui substituit mortuum ab inferis? non ergo Moyses fuit excellentissimus prophetarum.

¶ 3. Præterea Matth. 11. dicitur, quod inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista. nõ ergo Moyses fuit excellentior omnibus prophetis.

SED CONTRA est, quod dicitur Deut. 34. Non surrexit propheta ultra in Israel, sicut Moyses.

RESPON. Dicendum, quod licet quantum ad aliquid aliquis alius prophetarum fuerit maior Moyses, simpliciter tamen Moyses fuit omnibus alij maior. In prophetia. nõ sicut ex dictis patet consideratur, & cognitio tam secundum visionem intellectualem, quam secundum visionem imaginariam, & denuntiatio, & confirmatio per miracula. Moyses ergo fuit alij excellentior. Primò quidem, quantum ad visionem intellectualem, eo quod vidit ipsam Dei essentiam, sicut Paulus in raptu, sicut Augustinus dicit 12. super Genes. ad litteram. Vnde dicitur Num. 12. duodecimo, quod palam nõ per enigmata Deum vidit. Secundò, quantum ad imaginariam visionem, quam quasi ad nutum habebat non solum audientis verba, sed etiam videns loquentem etiam in specie Dei nõ solum in dormiendo, sed etiam in vigilando. Vnde dicitur Exod. 33. quod loquebatur ei Dominus facie ad faciem, sicut solet loqui homo ad amicum suum. Tertio, quantum ad denuntiationem, quia loquebatur toti populo fidelium ex persona Dei, quasi de nouo legem proponens: alij vero propheta loquebantur ad populum in persona Dei, quasi inducentes ad obseruantiam legis Moysi, secundum illud Malach. 4. Mementote legis Moysi serui mei. Quarto, quantum ad operationem miraculorum, quæ fecit toti populo infidelium. Vnde dicitur Deut. 34. Non surrexit ultra propheta in Israel sicut Moyses, quem nosse Dominus facie ad faciem in omnibus signis atque portentis, quæ misit per eum, vt faceret in terra Aegypti, Pharaoni, & omnibus servis eius, vniuersæque terræ illius.

AD PRIMUM ergo dicendum,

quod prophetia dauid ex primo attingit visionem Moysi, quantum ad visionem intellectualem; quia vterque accipit reuelationem intelligibilem, & supernaturalis veritatis ab imaginaria visione. Visio tamen Moysi fuit excellentior quantum ad cognitionem diuinitatis: sed Dauid plenius cognouit, & expressit mysteria incarnationis Christi.

AD SECUNDUM dicendum, quod illa signa illorum prophetarum fuerunt maiora secundum substantiam facti: sed tamen miracula Moysi fuerunt maiora secundum modum faciendi, quia sunt facta toti populo.

AD TERTIUM dicendum, quod Ioannes pertinet ad nouum testamentum, cuius ministri præferuntur etiam ipsi Moysi, quia magis reuelat speculantes, ut habetur secundum ad Corinthios tertio.

ARTICVLVS V.

Virum aliquis gradus prophetie sit etiam in beatis.

AD QUINTUM sic proceditur. Videtur, quod aliquis gradus prophetie est etiam in beatis. Moyses enim, vt dictum est, vidit diuinam essentiam, qui tamen propheta dicitur. ergo pari ratione beati possunt dici prophetae.

¶ 2. Præterea prophetia est diuina reuelatio: sed diuina reuelationes fiunt etiam angelis beatis, ergo angeli beati possunt dici prophetae.

¶ 3. Præterea Christus ab instanti conceptionis fuit comprehensor: & tamen ipse propheta se nominat, Matth. decimo tertio, vbi dicit. Non est propheta sine honore, nisi in patria sua. ergo etiam comprehensores & beati possunt dici prophetae.

¶ 4. Præterea De Samuele dicitur Ecclesiast. quadragesimo sexto. Exaltauit vocem eius de terra, in prophetia delere impietatem gentis. ergo eadem ratione alij sancti post mortem possunt prophetae dici.

SED CONTRA est, quod prima Petri primo, sermo propheticus comparatur lucernæ lucenti in caliginoso loco: sed in beatis nulla est caligo. ergo non possunt dici prophetae.

Ar. præced. & artic. 1. q. 171.

Lib. 2. c. 27. fo. 3.

Et haec denotantur in littera cum subditur: Et propter hoc non totaliter amittit rationem prophetiae talis visio. Parum enim habere prophetiae dicitur, quod non totaliter excludit illam.

Et hoc fit per figuras corporaliū rerū, & per intelligibiles effectus: & talis maxime est visio prophetica, quae fit per figuras & similitudines corporaliū rerū. Alio modo, visio est procul ex parte ipsius videntis, qui non est totaliter in ultimam perfectionem adductus, secundum illud 2. ad Cor. 3. Quamdiu in corpore sumus, peregrinamur a Domino. Neutro autem modo beati sunt procul: unde non possunt dici prophetae.

Ad PRIMVM ergo dicendum, quod visio illa Moysi fuit raptim per modum passionis, non autē permanens per modum beatitudinis, unde adhuc videns erat procul: propter hoc non totaliter talis visio amittit rationem prophetiae.

Ad II. Dicendum, quod angelis fit reuelatio diuina non sicut procul existentibus, sed sicut totaliter Deo coniunctis. Unde talis reuelatio non habet rationem prophetiae.

Ad III. Dicendum, quod Christus simul erat comprehensor, & uiator. In quantum ergo erat comprehensor, non competit sibi ratio prophetiae, sed solum in quantum erat uiator.

Ad IIII. dicendum, quod et Samuel nondum peruenit ad statum beatitudinis. Unde (etsi uoluntate Dei ipsa anima Samueles Sauli euentum belli praenuntiavit, Deo sibi hoc reuelante) pertinet ad rationem prophetiae. Non autē est eadem ratio de sanctis, qui sunt modo in patria. Nec obstat quod de demonum hoc factum: quia etsi daemones animam aliquis sancti euocare non possunt, neque cogere ad aliquid agendum, potest tamen hoc fieri diuina uirtute, ut dum daemones consulitur, ipse Deus per suum nuntium ueritatem enuntiet: sicut per Heliam ueritatem respondit nuntius regis, qui mittebatur ad consulendum Deum Acharon, ut habetur 4. Reg. 1. Quamuis et dici possit, quod non fuerit anima Samueles, sed daemones ex persona eius loquens, quem sapiens Samuelem nominat, & eius praenuntiationem prophetica, secundum opinionem Saulis & astantium, qui ita opinabantur.

RESPON. Dicendum, quod prophetia importat uisionē quandā alicuius supernaturalis ueritatis, ut procul existentis: quod quidem contingit esse dupliciter. Vno modo, ex parte ipsius cognitionis: quae ueritas supernaturalis non cognoscitur in seipsa, sed in aliquibus suis effectibus. Et adhuc erit magis procul, si hoc sit per figuras corporaliū rerū, & per intelligibiles effectus: & talis maxime est visio prophetica, quae fit per figuras & similitudines corporaliū rerū. Alio modo, visio est procul ex parte ipsius videntis, qui non est totaliter in ultimam perfectionem adductus, secundum illud 2. ad Cor. 3. Quamdiu in corpore sumus, peregrinamur a Domino. Neutro autem modo beati sunt procul: unde non possunt dici prophetae.

A fit per modū diuinā allocationis ad hoīem. A prophetis autem ea quae sunt eis reuelata, denuntiantur & uerbo, & scripto. dicitur enim. 1. Reg. 3. quod ante Samuelem sermo Domini erat pretiosus, id est, rarus, qui tamen postea ad multos factus est. Similiter et non inueniuntur libri prophetarum esse conscripti ante tempus Isaac, cui dictum est. Sume tibi librum grandem, & scribe in eo stylo hominis ut patet Isa. 8. post quod tempus plures prophetae suas prophetias conscripserunt. ergo uidetur quod secundum processum temporum profecerit prophetiae gradus.

¶ 3. Præterea dicitur Matt. 11. Lex, & propheta usque ad Ioannem prophetauerunt. Postmodum autem fuit donum prophetiae in discipulis Christi multo excellentius, quam fuerit in antiquis prophetis, secundum illud ad Ephes. 3. Aliis generationibus non est agnitus filius hominum, scilicet mysterium Christi, sicut nunc reuelatum est sanctis apostolis eius & prophetis in spiritu. ergo uidetur quod secundum processum temporis creuerit prophetiae gradus.

SED CONTRA est, quia Moyses fuit excellentissimus propheta, ut dictum est, * qui tamen alios prophetas praecessit. ergo gradus prophetiae non profecit secundum temporis processum.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, * prophetia ordinatur ad cognitionem diuinā ueritatis, per cuius contemplationem non solum in fide instruimur, sed etiam in nostris operibus gubernamur, secundum illud Psal. 42. Emitte lucem tuam, & ueritatem tuam: ipsa me deduxerunt. Fides autem nostra in duobus principaliter consistit. Primum quidem, in uera Dei cognitione, secundum illud Heb. 11. Accedentem ad Deum oportet credere, quia est. Secundum, in mysterio incarnationis Christi, secundum illud Io. 14. Creditis in Deum, & in me credite. Si ergo de prophetia loquamur in quantum ordinatur ad fidem deitatis, sic quidem creuit secundum tres temporum distinctiones. scilicet ante legem, sub lege, & sub gratia. Nam ante legem, Abraham & alij patres prophetice sunt instructi de his, quae pertinent ad fidem diuinitatis. Unde & prophetae nominantur, secundum illud Psal. 104. In prophetis meis nolite malignari: quod specialiter dicitur propter Abraham & Isaac,

Secunda Secundae S. Thoma. H H H secundum

In eodem articulo in responsione ad secundum, aduerte autem rationem reddere rationem duorum, scilicet, quare sermo Domini erat ante Samuelem, & reges, rarus. Et hoc dicitur in calce responsionis: & quare prophetia coepit scribi tempore Isaac, quia scilicet tunc erat exordium Romane urbis, qua imperante erat Christus uenturus, & impletur omnium prophetarum oracula, ac extenuis promissam salutem uniuerso orbi. Deuit siquidem simul incipere scripturam, & cui scriberetur. Populus Israel non egebat scriptura, habens coram prophetas. Gentiles per Christum aduandam sub Rom. Eccles. egebant scriptura. Et ideo simul scriptura prophetica & Roma ceperunt. Hanc rationem non ausus essem dicere, nisi auctoritas Aug. in 18. de ciuita. Dei allata in littera me foueret.

In responsione ad tertium eiusdem articulo, nota bene contra nouos prophetas, & specialiter quendam Amadaum, qui uerant, librum edidit, nouam doctrinam eorum quae ad fidei Christianae mysteria spectant, introducere conantem, & suos sequaces ac similes.

Omnes n. tales hic damnantur ab auctore, cum dicitur, non desierunt singulis temporibus prophetiae spiritum habentes, non quidem ad nouam doctrinam fidei depromendam. Non dicit, non quidem ad nouam fidem, sed ad nouam doctrinam fidei ita quod non solum nouam fidem depromentes, qui et si angeli de caelo essent, excocati sunt a Paulo Apostolo, sed nouam doctrinam fidei afferentes, procul ab ecclesia & prophetis sunt: sicut si docerent alij oportere esse ritum sacramentorum ab illo, quem communiter ecclesia seruat, aut si alia euangelij, aut sacrae scripturae apponerent, tamquam sacrae scripturae partem: aut si aliquis actus

Artic. 4. & 5. praecedent.

Ar. 2. 3. & 4. & q. 173. artic. 4.

ARTICVLVS VI.

Utrum gradus prophetiae uarietur secundum temporis processum.

AD SEXTVM sic procedit. Vt quod gradus prophetiae uarietur secundum temporis processum. Prophetia n. ordinatur ad cognitionem diuinorum, ut ex dictis patet: sed sicut dicit Gregor. per successiones temporum creuit diuinā cognitionis augmentum. ergo & gradus, & prophetiae secundum processum temporis debent distinguui.

¶ 2. Præterea. Reuelatio prophetica

Super Questionem octuagesimam septimam. Articulus 6.

Narric. 6. eiusdem quod aduerte, quod Adonai, ut in littera dicitur, ponitur ad denotandum aliquid Dei nomine ineffabile, significans Dei essentiam ex parte ipsius essentiae, ut in 1. lib. dictum est de nomine Terra grammation. Illud enim idem ineffabile nomen, quod supponimus, significatur hic per Adonai.

secundum fidei doctrinam illicitos, dicerent licitos: aut aliquid huiusmodi, quae fidei Christianae doctrinae horret, sive quia directae fidei aduerfantur, sive quia ex consequenti fidei contrariantur, ut illi qui farentur se nosse Deum, factis autem negant, Deo contrariantur.

¶ In eodem articulo. 6. in eadem responsione ad tertium, circa id quod ibi dicitur, scilicet, quod singulis temporibus non desierunt habentes spiritum prophetiae ad humanorum actuum directionem, dubium occurrit, an tales crediti prophetae audienti sint in his quae dicunt se ex spiritu prophetiae habere. Et videtur quod sic, tum quia alter in vanum daret prophetiae spiritus, quae ad utilitatem Ecclesiae tamquam finem ordinatur, & fieret contra illud Apostoli 1. ad Thel. 5. Prophetias nolite spererentum quia Isaac obediunt praeccepto Abraham circa mortem sui ipsius, quae erat contra omne ius: tum quia mulier fornicaria, quae genuit ex Osea propheta, excusata est a fornicatione. In oppositum autem est, quod daretur per hoc via in obediens, & impudicitus, & alijs singularibus excelsibus hominum illorum, qui dicerent se haec parare ex iussu huiusmodi prophetarum.

¶ Ad huius evidentiam sciendum est, quod cum duplices sint actus humani, quidam spectantes ad publica officia, & praesertim ecclesiastica, ut praedicare, celebrare, sententias ferre in iudicio, & similia. Et circa haec non versatur praesens questio: quoniam clara huius quaestioni solutio habetur extra de haereticis. c. Cum ex iniuncto, ubi dicitur se iniuncti missione a Deo missum, publica fides negatur, nisi miraculo, vel speciali scripturae testimonio id confirmet. Hinc enim patet quod quacumque persona prophetante de novo, non sunt publici actus dirigendi, secundum illius prophetiam: quoniam Ecclesia fidem eis publicam negat, nisi aliquod dictorum testimoniorum efficaciter adesse. Alij vero actus humani priuatarum sunt personarum, & in his distinguitur conformiter ad vniuersales Ecclesiae regulas: & in his, quae nullum periculum est, quilibet potest in suo sensu abundare, ut dirigat suos actus secundum arbitrium huiusmodi prophetarum. Quidam vero diriguntur difformiter ad ecclesiasticos mores sive communes totius Ecclesiae, sive peculiare alicuius religionis, & huiusmodi, & hoc sive in veritate sit ista difformitas, sive habeant speciem difformitatis: & in istis, huiusmodi prophetae nec audiendi, nec fouendi sunt aliquo modo, nisi, ut dictum est, fides publica ab Ecclesia eis debeat. Manifestatur autem hoc ratione & auctoritate. Ratione quidem, quoniam recta ratio exigat, ut in directione actuum nostrorum certum praeparatur dirigat, ut in directione actuum nostrorum certum praeparatur dirigat, ut in directione actuum nostrorum certum praeparatur dirigat.

facta est reuelatio prophetica his quae pertinent ad fidem diuinitatis excellentius quam ante, quia iam oportebat circa hoc institui non solum speciales personas, aut quasdam familias, sed totum populum. Vnde Dominus dicit Moyli, Exod. 6. Ego Dominus qui apparui Abraham, Isaac, & Iacob, in Deo omnipotente, & nomen meum Adonai non indicauit eis, quia scilicet praecedentes patres fuerunt instructi in fide de omnipotentia vnius Dei: sed Moyses postea plenius fuit instructus de simplicitate diuinae essentiae, cum dictum est ei Exod. 3. Ego sum, qui sum, quod quidem nomen significatur a Iudaeis per hoc nomen Adonai, propter venerationem illius ineffabilis nominis. Postmodum vero tempore gratiae ab ipso filio Dei reuelatum est mysterium Trinitatis, secundum illud Matth. 28. Euntes, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. In singulis tamen statibus prima reuelatio excellentior fuit. Prima autem reuelatio ante legem facta est Abraham, cuius tempore ceperunt homines a fide vnius Dei deuiare ad idolatriam declinando: ante autem non erat necessaria talis reuelatio omnibus in cultu vnius Dei persistentibus. Isaac vero facta est inferior reuelatio, quasi fundata super reuelatione facta Abraham. Vnde dictum est ei Genes. 26. Ego sum Deus

Abraham patris tui. Et similiter ad Iacob dictum Genes. 28. Ego sum Deus Abraham patris tui, & Deus Isaac. Et similiter in statu legis, prima reuelatio facta Moysi excellentior fuit, supra quam fuerat datur ois alia prophetarum reuelatio: ita et in tpe gratiae super reuelatione facta Apostolis de diuinitatis & trinitatis, fundatur tota fides Ecclesiae, sicut illud Matth. 16. Super hanc petram, & c. Confessionis tuae, adificabo Ecclesiam meam. Quantum vero ad fidem incarnationis Christi, manifestum est, quod quanto fuerunt Christi propinquoque sine ante, sive post, ut plurimum plenius de hoc instructi fuerunt. Post autem plenius quam ante, ut Apostolus dicit ad Ephes. 2. Quantum vero ad directionem humanorum actuum prophetica reuelatio diuersificata est non secundum ipsi processum, sed secundum conditionem negotiorum: quia ut dicit Prouer. 25. Cum defecerit propheta, dissipabitur populus. Et ideo quolibet tempore instructi sunt homines diuinitatis de agendis, secundum quod erat expediens ad salutem electorum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod dictum Gregor. intelligendum est de tempore ante Christi incarnationem, quantum ad cognitionem huius mysterij.

AD SECVNDVM dicendum, quod sicut August. dicit 18. de ciuitate Dei. Quomodo dicitur regni Assyriorum primo tempore cauit

liter proculdubio est: an autem Deus in certis modis prophetas, & potestatem dederit pariter aut dispensandi in huiusmodi, nulla enim nobis, quamuis ipsi hoc dicerent, & unum de incertum & ambiguum postponendum est

ex suo genere malum, vel habens speciem malum, in complexibus, sicut in pudicitijs proprie spei dicitur: passim autem, nouitates singulares, quae sunt sub specie sanctitatis introducuntur. Non autem dicitur, & aliena a fructibus spiritus, ut patet ad Galatas. si actus sunt peccati mortalis ex suo genere, proprie mortaliter, tales hoc est ingnorantia non conueniunt diuini, quale hoc est in opinione eius, quae per prophetiam datur ad utilitatem, non per prophetiam, iuxta tamen conditionem prophetiae. Nam prophetiam, iuxta tamen conditionem prophetiae, non per prophetiam, iuxta tamen conditionem prophetiae, non per prophetiam, iuxta tamen conditionem prophetiae.

¶ Ad primum ergo dicendum, quod dictum Gregor. intelligendum est de tempore ante Christi incarnationem, quantum ad cognitionem huius mysterij.

¶ Ad secundum dicendum, quod sicut August. dicit 18. de ciuitate Dei. Quomodo dicitur regni Assyriorum primo tempore cauit

reuebatur credere reuelationi facte patri suo. Non est autem simile de istis prophetis de quibus loquitur, qui diuersis apparent temporibus, quoniam eis non tenetur credere.

¶ Ad vltimū de muliere fornicatē Oleg dicit qd, ut multi putant, vere concubitus fornicarius ex suo genere ille fuit, cum mulier illa peccatrix esset, nō oportet laborare ad excusandum ipsam a peccato. Cōstat nō qd ista mulier fornicat, nos latens, excusata non fuit a peccato mortali: sicut nec hodie excusatur quædam mulier punitens se cognosci a quecūq; sanctissimo hōte, & propheta reputato, qd nō esset ius maritatus.

¶ Super Questiones 175. Articulu primū.

IN arti. 1. & 2. simul q. 175. dubiū occurrit, cur abstractionis a sensibus in 1. artic. author tres tñ assignauerit causas, scilicet inordinatā, & inordinatā, & Deū, cū constet quartā iudicari causam ab ipso expressam in 2. art. & abibi, scilicet inordinatā amoris, seu intentionis aīe. Et augeat dubiū qui inuenit Socrate apud Aulū Gellū de noctibus actis li. 2. qd p dicit arg. pno in inobis abstrahitur manebat. Ipse etiā author, ut in gestis eiusdē legitur, tā familiārē habebat hōi obseruationē, ut etiā ad nūm illam habuisse uideat. Ad hoc dicit qd reuera abstrahit a sensibus, pter illā quæ fit in somno, a quatuor oritur causis a dicitis. Sed tres earū in 1. art. numerate sunt, & pterea ipse sola in eodem numerate sunt. Et de Deo dicit, qd demone clarū est, qd sunt extrinsecæ causæ. De corpore autē manifestatur ex hoc, qd licet sit intrinsecū hōi, est tñ extrinsecū aīe, qd alienatur, & abstrahitur a sensibus. Quarta uero intrinsecā est, qui est ipsa intentio, seu affectio animæ, & pterea nō est cōputata cū aliis. Ad id

Abraham, cui pronissime fierent, ita in occidentalis Babylonis, id est, Romanæ urbis exordio, qua imperante fuerat Christus uenturus, in quo impleatur illa promissa oracula prophetarum, non solum loquentiū, uerum etiam scribentium, in tantæ rei futuræ testimonium soluerentur, scilicet pmissiones Abraham factæ. Cū enim propheta numquam fere defuissent populo Israel, ex quo ibi reges esse ceperunt, in vltimū tantummodo eorum fuisse, non Gentium. Quando autem scriptura prophetica manifestius condebat, quæ genibus quandoque profisset, tunc condebat hæc ciuitas, scilicet Romana, quæ genibus imperaret. Ideo autem maxime tempore regum oportuit prophetas in illo populo abundare: quia tunc populus non opprimebatur a alienigenis, sed proprium regem habebat: & ideo oportebat per prophetas eum instrui de agendis, quasi libertatem habentem.

AD SECUNDVM dicendum, qd propheta prænantiant Christi aduentum, non potuerunt durare nisi usque ad Ioannem, qui presentialiter Christum digito demonstrauit. Et tamen ut Hiero. ibidem dicit, non hoc dicitur, ut post Ioannem excludat prophetas, Legimus enim in actibus Apostolorum, & Agabum prophetasse, & quatuor uirgines filias Philippi. Ioannes etiam librum propheticum conscripsit de fine Ecclesiæ, & singulis temporibus non defuerunt aliqui propheta spiritum habentes, non quidem ad nouam doctrinam fidei deprimendam, sed ad humanorū actū directionem, sicut August. refert 5. de ciuita. Dei, quod Theodosius Augustus ad Ioannem in Aegypti eremo cōstitutum, quæ prophetandi spiritu præditum fama crebrescente dicerat, misit, & ab eo nuntium uictoria certissimum accepit.

Q VAESTIO. CLXXV.

De raptu, in sex articulos diuisa.

DE INDE considerandum est de raptu. **E**T CIRCA hoc quaruntur sex

- ¶ Primo, Vtrum anima hominis rapiatur ad diuinā.
- ¶ Secundo, Vtrum raptus pertineat ad vim cognoscitiuum,

- ¶ uel ad appetitiuum.
- ¶ Tertio, Vtrum Paulus in raptu uiderit diuinam essentiam.
- ¶ Quarto, Vtrum fuerit alienatus a sensibus.
- ¶ Quinto, Vtrum fuerit totaliter anima a corpore separata in statu illo.
- ¶ Sexto, Quid circa hoc scituerit, & quid ignorauerit.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum anima hominis rapiatur ad diuinā.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod anima hominis rapiatur ad diuinā. Diffinitur enim a quibusdam raptus ab eo quod est secundum naturam, in id quod est supra naturam, uel superioris naturæ eleuatio: est autem secundum naturam hominis ut ad diuinā eleuetur. dicit enim Augustinus in principio confess. * Fecisti nos Domine ad te, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te: non ergo hominis anima rapiatur ad diuinā.

¶ 2. Præterea, Dionysius * dicit 8. cap. de diuin. nomin. quod iustitia Dei in hoc attenditur, quod omnibus rebus distribuit secundum suum modum, & dignitatem: sed quod aliquis eleuetur supra id, quod est secundum naturam, non pertinet ad modum hominis, uel dignitatem, ergo uidetur quod non rapiatur mens hominis a Deo in diuinā.

¶ Præterea, Raptus quædam uolentiam importat: sed Deus non regit nos per uolentiam, & coactē, ut Damascenus * dicit. non ergo mens hominis rapiatur ad diuinā.

SED CONTRA est, quod secundæ ad Corinthiorum duodecimo, dicit Apostolus. Scio hominem in Christo raptum usque ad tertium cœlum. ubi dicit † Glossa raptus, id est, contra naturam eleuatum.

RESPONDEO. Dicendum, quod raptus uolentiam quandam importat, ut dictum est. * Uolentum autem dicitur, cuius principium est extra, nil conferente eo quod vim patitur, ut dicitur tertio Ethicorum. † Conferat autem unumquodque ad id in quod tendit secundum propriam inclinationem uel uoluntariam, uel naturalem: & ideo oportet quod ille qui rapitur ab aliquo exteriori, rapiatur in aliquid quod est diuersum ab eo, in quod eius inclinatio tendit: quæ quidem diuersitas attenditur dupliciter. Vno quidem modo, quantum ad finem inclinationis, puta, si lapis qui naturaliter inclinatur ad hoc, quod feratur deorsum, proiciatur sursum. Alio modo, quantum ad modum tendendi, puta, si lapis uelocius proiciatur deorsum, quam sit motus eius naturalis. Sic igitur, & anima hominis dicitur rapi in id quod est præter naturam. Vno modo, quantum ad terminum raptus, puta, quando rapitur ad pœnas, secundum illud Psalmi 49. Ne quando rapiat, & non sit qui eripiat. Alio modo, quantum ad modum homini connaturalem, qui est ut per sensibilia intelligat ueritatem: & ideo quando abstrahitur a sensibilibus

Secunda Secundæ S.Tho. HHH 2 appre-

antē qd de Socrate dicit, potest dici, qd ex uehementia intentionis aīe abstrahatur. Veruntamen Aristot. in pblemate magno de uirtu excellētibus, corporali causa uel tribuere, existimant siquid illi maniacū. De authore autē particulariter quidē dicitur, qd ex infirmitate causa alienabatur a sensibus, si ex nimia intentione ad speculabilia, uel affectione ad fruibilia. Vniuersaliter autē in nullam potē reduci corporis, uel aīe cām illius raptus: qm corporaliter eleuatus a terra respiciebat, qd & corporis, & aīe uires excedit. Et propterea cū sanctus Dei esset, pculdibus diuinā raptus uirtute.

Veri. q. 13 ar. 1. & ar. 2. ad 9. Et 2. Cor. 12.

Super

* Lib. 1. cap. 1. ante medium, to. 1.

Cap. 3. a medio illius, & cap. 9. non procul a B.

Et. 1. ca. 10. circa p. inc.

Glossa Cordina r. ibid.

Arg. 3. huius articuli. li. 3. ca. 1. circa medium comj.